

הוראה מספר 3 – מידע ודיווח במצב חירום ממערכת תשלומים מבוקרת וממערכת

תשלומים מבוקרת מיועדת

1. מבוא

בהתאם להוראות סעיפים 12 ו-17 לחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008 (להלן – "חוק מערכות תשלומים") רשאי הנגיד או מי שהוא הסמיך לכך לדרוש ממפעיל מערכת מבוקרת וממפעיל מערכת מבוקרת מיועדת וכן מהמשתתפים בהן, כל מידע או מסמך לצורך ביצוע הוראות חוק מערכות תשלומים ולצורך איסוף מידע סטטיסטי ועיבודו.

הוראה זו מסדירה את מערך הדיווח במצב חירום של מפעילי מערכות התשלומים והמשתתפים במערכות התשלומים לאגף הפיקוח על מערכות התשלומים במחלקת מערכות תשלומים וסליקה בבנק ישראל.

2. הגדרות

"מערכת תשלומים", "מערכת מבוקרת",

"מערכת מבוקרת מיועדת", "כללי מערכת",

"מפעיל של מערכת תשלומים" –

"הפיקוח על מערכות התשלומים" או "הפיקוח" –

כהגדרתם בחוק מערכות תשלומים;
אגף הפיקוח על מערכות התשלומים
במחלקת מערכות תשלומים וסליקה בבנק
ישראל;

"מצב חירום" –

אחד מהבאים ביחד ולחוד: שעת חירום-
תקופת הפעלת מערך משק לשעת חירום
בהתאם להחלטת הממשלה מס' 1716
מיום כ"ט בסיון התשמ"ו (6 ביולי 1986),
להחלטת ממשלה מס' 1080 מיום ז' באדר
א' התש"ס (13 בפברואר 2000) להחלטת
ממשלה מספר 5228 מיום ב' בכסלו
התשע"ג (16.11.2012), להחלטת
ממשלה מס' 1842 מיום יב' בתמוז
התשע"ד (10.7.2014), החלטת ממשלה
מספר 2007 מיום כה' בתשרי התשע"ז
(27.10.2016) וכל החלטת ממשלה אחרת
בעניין, הכרזה על מצב מיוחד בעורף לפי
סעיף 9 לחוק התגוננות אזרחית התשי"א-
1951 או הכרזת המפקח על הבנקים על

שעת חירום; אירוע קריטי- אירוע בעל השפעה מהותית ומתמשכת במערך התשלומים ואשר ניתנה הודעה עליו ככזה על ידי הפיקוח על מערכות התשלומים; מי שמוגדר כמשתתף על פי כללי המערכת; צד שלישי המספק שירותים אשר הינם קריטיים לפעילות מערכת התשלומים;

"משתתף במערכת תשלומים" –

"ספק שירותים קריטיים" –

3. תחולה

- 3.1. הוראה זו תחול במצב חירום על כל מפעיל מערכת תשלומים אשר הוכרזה על ידי הנגיד כמערכת מבוקרת או כמערכת מבוקרת מיועדת ועל כל משתתף במערכת התשלומים המבוקרת או המבוקרת מיועדת.
- 3.2. בנק ישראל רשאי בנסיבות העניין להתיר או לפטור מערכת תשלומים ומשתתף במערכת תשלומים מתחולת סעיפים מסוימים בהוראה זו ולחזור בו מהפטור הניתן.

4. דיווח במצב חירום

- 4.1. טופס הדיווח במצב חירום
- 4.1.1. למפעיל מערכת תשלומים מבוקרת/מבוקרת מיועדת מוצג בנספח 1.
- 4.1.2. למשתתף במערכת תשלומים מבוקרת/מבוקרת מיועדת מוצג בנספח 2.
- 4.2. במהלך תקופת מצב החירום, הפיקוח על מערכות תשלומים עשוי לעדכן מפעם לפעם, בהתאם להתפתחויות בעת מצב החירום את "טופס הדיווח במצב החירום". עדכון זה עשוי להיות רחבי או להיות מותאם למפעיל או למשתתף במערכת.

5. פורמט הדיווח

- 5.1. יש למלא את טופס הדיווח באמצעות מסמך ממוחשב (קובץ **אקסל** המצורף להוראה זו).
- 5.2. מפעיל מערכת ישמור וישלח את קובץ הדיווח בפורמט הבא: "שם מפעיל המערכת - שם מערכת התשלומים". אופן המצאת המידע לבנק ישראל, מפורט בסעיף 8 להלן.
- 5.3. משתתף במערכת התשלומים ישמור וישלח את קובץ הדיווח בפורמט הבא: "שם המשתתף - שם מערכת התשלומים". אופן המצאת המידע לבנק ישראל, מפורט בסעיף 8 להלן.

6. אנשי קשר בחירום

- 6.1. מפעיל מערכת תשלומים ומשתתף במערכת תשלומים יגדירו אנשי קשר בחירום אשר יהיו אחראיים ליישום הוראה זו.

- 6.2. מפעיל המערכת יתחזק רשימת אנשי קשר בחירום שלו ושל משתתפי המערכת, המורכבת מאיש קשר ראשי ואיש קשר משני (גיבוי) (להלן: "רשימת אנשי הקשר בחירום").
- 6.3. רשימת אנשי הקשר בחירום תכלול את הפרטים הבאים: שם, תפקיד, שם המשתתף (כאשר איש הקשר הוא של משתתף), כתובת מייל, מספר נייד, מספר במשרד.
- 6.4. מפעיל המערכת יגדיר קבוצת תפוצה במייל ובטלפון לשליחת הודעה בחירום לכל המשתתפים.
- 6.5. מפעיל מערכת התשלומים יבחן את נאותות רשימת אנשי הקשר בחירום פעמים בשנה במועדים שייקבעו על ידו.

7. המידע המדווח ותדירות הדיווח

- 7.1. מפעיל המערכת יעביר לפיקוח את תוצאות בחינת נאותות רשימת אנשי הקשר בחירום לאחר כל בחינה.
- 7.2. עם ההודעה על מצב חירום, יעביר מפעיל המערכת את רשימת אנשי הקשר בחירום אל הפיקוח.
- 7.3. מפעיל מערכת תשלומים יעביר אל הפיקוח את טופס הדיווח במצב חירום של מפעיל מערכת תשלומים (נספח 1) והמשתתפים במערכת יעבירו אל הפיקוח את טופס הדיווח במצב חירום של משתתפים במערכת (נספח 2):¹
- 7.3.1. לאחר שעתיים (2 שעות) ממועד ההודעה על מצב החירום;
- 7.3.2. בכל יום עסקים בנקאי עד לשעה 10:00, לרבות בימי שישי, ערבי חג וחול המועד;
- 7.3.3. במצב בו חל עדכון מהותי במידע אשר דווח;
- 7.4. הוראת הדיווח במצב חירום תיושם עד להודעה על סיום מצב החירום.

8. המצאת המידע לבנק ישראל

- 8.1. מפעיל מערכת תשלומים ומשתתף במערכת תשלומים יעבירו את המידע שיש לדווח על פי חוזר זה באמצעות תקשורת מאובטחת ("יישום הכספת"). שימוש ביישום הכספת יבוצע לאחר תיאום מקדים עם הפיקוח על מערכות התשלומים בבנק ישראל. הפיקוח על מערכות התשלומים רשאי לאשר את העברת המידע באמצעים אחרים. גורם שאין לו יישום כספת מול הפיקוח על מערכות התשלומים, יעביר את המידע דרך כתובת הדואר האלקטרוני: payments-oversight@boi.org.il.
- 8.2. במקרה של כשל בתקשורת, יש להעביר את המידע למשרדי בנק ישראל בירושלים (עד השעה 12:00). במקרה של בעיות תעבורה לירושלים, ואם לא יינתנו הנחיות אחרות, יש להעביר את המידע דרך משרדי בנק ישראל בתל אביב (רחוב נחלת בנימין 69).
- 8.3. מפעיל מערכת תשלומים או משתתף יעדכן את אנשי הקשר שימונו לעניין זה בפיקוח על מערכות התשלומים בבנק ישראל לגבי ביצוע סעיף 8.1 דלעיל, קרי- העברת המידע על-פי חוזר זה.

¹ מפעיל מערכת תשלומים רשאי לכלול טופס דיווח במצב חירום למשתתפים במערכת כחלק מכללי המערכת, לצורך העברתם אל הפיקוח במצב חירום ועל פי הנחיות הוראה זו.

8.4. מפעיל מערכת תשלומים ומשתתף במערכת תשלומים שהעבירו מידע לפי הוראה זו, יודאו את קבלת המידע אצל אנשי הקשר, כאמור בסעיף 8.3 באמצעות אישור טלפוני או באמצעות קבלת דואר אלקטרוני מאנשי הקשר שמנויים בסעיף 8.3, המאשר את קבלת המידע.

8.5. בסעיפים בהם המידע אינו רלוונטי לפעילותו של הגורם המדווח, יש לציין "לא רלוונטי".

8.6. הגשת טופסי הדיווח תתבצע במועדים הקבועים לכל דוח. במידה ומפעיל מערכת תשלומים סבור כי הגשת הדוח לא תתבצע במועד הנקוב, עליו להעביר לפיקוח, באמצעות הדואר האלקטרוני, בקשה בכתב לדחיית מועד הגשת הדוח. הבקשה תכלול, בין היתר, את הפעולות שננקטו עד בקשת הדחייה, את הסיבות לבקשת הדחייה ואת תאריך היעד המבוקש להגשתו. דיווח שדחיית הגשתו לא תאושר על ידי הפיקוח על מערכות התשלומים יוגש במועד שנקבע לאותו דיווח.

9. פרסום ועדכון ההוראה

תאריך הפרסום	מהות הפרסום
20.11.2016	פרסום ההוראה
24.12.2018	עדכון ההוראה
08.10.2023	עדכון ההוראה

נספח 1 – טופס דיווח במצב חירום

של מפעיל מערכת תשלומים מבוקרת/מבוקרת מיועדת

פרטי המדווח:

שם המדווח	_____
תפקיד	_____
טלפון	_____
כתובת דוא"ל	_____
שעת הדיווח	_____
תאריך	_____

1. תארו את ההיערכות ואת השינויים שבוצעו במערכת כתוצאה ממצב החירום.

2. תארו את הנהלים ותוכניות המשכיות העסקית שהופעלו במערכת בתגובה למצב חירום.

2.1. באיזו רמה תוכניות אלו אפקטיביות וכמה זמן הן יכולות להימשך?

3. תארו שינויים תפעוליים במערכת כתוצאה מההכרזה על מצב החירום. בתיאור יש לפרט שינויים עסקיים, פיזיים ותקשורתיים המשפיעים על תפעול המערכת.

4. צוותי תפעול המערכת (אתר ראשי/משני/מרכזי מידע):

4.1. מה הוא מספר העובדים הכולל הנדרש לתפעול המערכת בזמן שגרה? אנא ציינו את מספר העובדים עבור פונקציות שונות בפעילות המערכת (IT/ מנהלה/ back office וכדומה).

4.2. מה הוא מספר העובדים המינימלי הנדרש לתפעול המערכת? אנא ציינו את המספר עבור פונקציות שונות בפעילות המערכת (IT/ מנהלה/ back office וכדומה).

4.3. האם קיימת מצוקת כוח אדם המשפיעה על הפעלת המערכת בצורה תקינה?

4.4. כיצד אתם מבטיחים כי תעמדו במספר העובדים המינימלי הנדרש?

5. ספקי שירותים קריטיים

5.1. פרטו את רשימת ספקים השירותים הקריטיים (ללא תשתיות לאומיות) לתפעול המערכת שזוהו והשירותים אותם הם מספקים.

5.2. האם נבחנו ההשלכות של אי אספקת השירותים על ידי ספקים אלו?

5.3. כיצד מנוהלות השלכות אפשריות אלו?

6. האם זוהו בעיות/ניכובים/שינויים (טכניים/עסקיים) בפעילות המשתתפים או השוק ביחס לפעילות בשגרה?

7. האם צפויים שינויים או חלו שינויים בניהול הסיכונים הקשורים להפעלת המערכת בשל מצב החירום? אנא פרטו.

8. האם צפויים שיבושים או חשש לשיבושים בסגירת יום העסקים או בפתיחת יום העסקים הבא? נא לפרט את השיבושים הצפויים והשפעתם על הפעילות במערכת.

9. האם קיים מידע רלוונטי נוסף הקשור לפעילות המערכת, שהפיקוח צריך להיות מודע אליו ואינו מצוין בשאלות לעיל?

שאלה 10 רלוונטית למפעיל מערכת זה"ב:

10. האם ישנם שיבושים הקשורים לפעילות ה-CLS במערכת או של החברים בסליקה (Settlement Members)?

שאלות 11 עד 13 רלוונטיות למפעיל מערכת שאינו מפעיל את מערכת זה"ב:

11. האם מפעיל המערכת צריך סיוע מבנק ישראל בכל הקשור לפעילותו במצב החירום?

12. האם קיים הצורך לפעול במערכת זה"ב באמצעות חדר המצב שהוקם בבנק ישראל או בכל אחד מאמצעי הגיבוי?

13. האם קיימות השלכות פיננסיות על המפעיל כתוצאה ממצב החירום, לרבות במצב של התארכות מצב החירום?

נספח 2 - טופס דיווח במצב חירום

למשתתף במערכת תשלומים מבוקרת/מבוקרת מיועדת

פרטי המדווח:

שם המדווח _____
תפקיד _____
טלפון _____
כתובת דוא"ל _____
שעת הדיווח _____
תאריך _____

1. תארו את ההיערכות ואת השינויים שבוצעו לקשורים למערכת התשלומים כתוצאה ממצב החירום.

2. תארו את הנהלים ותוכניות המשכיות העסקית שהופעלו במערכת בתגובה למצב חירום.

2.1. באיזו רמה תוכניות אלו אפקטיביות וכמה זמן הן יכולות להימשך?

3. מה השפעה התפעולית על פעילותכם במערכת? האם חל שיבוש בפעילות התקינה שלכם כמשתתף במערכת?
(עסקי, תקשורת, פיזי)

3.1. במידה וכן – אנא תארו בקצרה את מאפייני השיבוש בפעילות.

4. צוותי תפעול שעובדים מול המערכת (אתר ראשי/משיני/מרכזי מידע):

4.1. מה הוא מספר העובדים בשגרה הנדרשים לפעילותך כמשתתף במערכת?

4.2. מה מספר העובדים המינימלי הנדרש על מנת לאפשר את השתתפותכם במערכת?

4.3. האם קיימת מצוקת כוח אדם המשפיעה על השתתפות במערכת בצורה תקינה?

4.4. כיצד אתם מבטיחים כי תעמדו במספר העובדים המינימלי הנדרש?

5. ספקי שירותים קריטיים

5.1. פרטו את רשימת ספקי השירותים הקריטיים שנדרשים להמשך פעילותכם כמשתתף (ללא תשתיות לאומיות) שזוהו והשירותים אותם הם מספקים.

5.2. האם נבחנו ההשלכות של אי אספקת השירותים על ידי ספקים אלו?

5.3. כיצד מנוהלות השלכות אפשריות אלו?

6. האם זוהו בעיות/עיכובים/שינויים (טכניים/עסקיים) ביחס לפעילותכם במערכת בשגרה?

7. האם צפויים שינויים או חלו שינויים בניהול הסיכונים הקשורים להשתתפות במערכת בשל מצב החירום? אנא פרטו.

8. האם זוהו שינויים בפעילות בשוק (נפחים או כמויות)? אנא פרטו בקצרה.

9. האם צפויים שיבושים או חשש לשיבושים בסגירת יום העסקים או בפתיחת יום העסקים הבא? נא לפרט את השיבושים הצפויים והשפעתם על הפעילות במערכת.

10. האם המשתתף צריך סיוע מבנק ישראל בכל הקשור לפעילותו במצב החירום? נא לפרט לגבי הסיוע הנדרש.

11. האם קיים מידע רלוונטי נוסף הקשור להשתתפותכם במערכת, שהפיקוח צריך להיות מודע אליו ואינו מצוין בשאלות לעיל?

במידה והנך משתתף במערכת זה"ב:

12. האם צפויים שינויים או חשש לשינויים בכמויות ו/או בסכומים של התנועות המועברות לסליקה (Settlement) במערכת זה"ב? נא לפרט את השינויים ואת הסיבות לשינויים.

13. האם ישנם שיבושים הקשורים לפעילות המשתתף ב-CLS? נא לפרט את הסיבות לשיבושים בפעילות.

14. האם קיים הצורך לפעול במערכת זה"ב באמצעות חדר המצב שהוקם בבנק ישראל או בכל אחד מאמצעי הגיבוי? נא לפרט.
